

HELLEN
SIKANAN

NAUCZYCIELKA W MAKUTANO
PRIMARY SCHOOL,
LIMURU

*Dla mojej rodziny byłam martwa,
bo sprzeciwiłam się
tradycyjnym zwyczajom Masajów.*

Makutano Primary School to publiczna szkoła podstawowa położona w obszarach wiejskich Ndeiya leżących na granicy dwóch okręgów administracyjnych: Limuru i Kikuyu.

W MAKUTANO PRIMARY JEST PANI JEDYNĄ NAUCZYCIELKĄ POCHODZĄCĄ ZE SPOŁECZNOŚCI MASAJÓW.

Bo wykształcona kobieta w tej społeczności to niestety wciąż rzadkość. Wśród Masajów edukacja dziewczynek jest postrzegana jako mniej wartościowa i potrzebna od edukacji chłopców. W naszej kulturze, kiedy dziewczynka osiąga wiek 12–15 lat, wydawana jest za męża. Na tym kończy się jej przygoda z edukacją. Kiedy odwiedzisz szkołę położoną w regionie zamieszkanym przez Masajów, w sali lekcyjnej pierwszej i drugiej klasy spotkasz wiele dziewczynek. W piątej klasie znajdziesz już jednak tylko trzy, cztery. W ósmej prawdopodobnie żadnej. Dzięki Bogu ja w podstawówce byłam bardzo drobna i nikt nie chciał takiego chudzielca za żonę. Udało mi się więc skończyć szkołę podstawową i pójść do szkoły średniej. W drugiej klasie liceum wyczerpała się

jednak cierpliwość mojego taty w kwestii zamążpójścia. Na mojego męża wybrał dużo starszego mężczyznę. Zaczęły się przygotowania do ceremonii zaślubin.

CZY ZNAŁA GO PANI WCZEŚNIEJ?

Ależ skąd! Dziewczyna nie bierze udziału w podejmowaniu decyzji, z kim spędzi resztę życia. Po prostu pewnego ranka ojciec przedstawia ci twojego przyszłego męża. Nieważne, że go nie znasz. Nieważne, że jest od ciebie kilkadziesiąt lat starszy. Przed zachodem słońca jesteś już jego żoną i przeprowadzasz się do nowego domu. Potem twoje życie polega głównie na wypasie bydła. Ja nie chciałam, żeby tak wyglądała moja przyszłość. Postanowiłam zaryzykować i uciec.

UDAŁO SIĘ?

Tak. Ukryłam się w domu pewnego pastora i zamieszkałam wraz z jego rodziną. Moi bliscy się mnie wyrzekli. Ojciec zgolił nawet głowę, co w naszej kulturze jest oznaką żałoby po śmierci członka rodziny. Byłam dla niego martwa, bo sprzeciwiałam się tradycyjnym zwyczajom.

CZY KIEDYKOLWIEK PANI WYBACZYŁ?

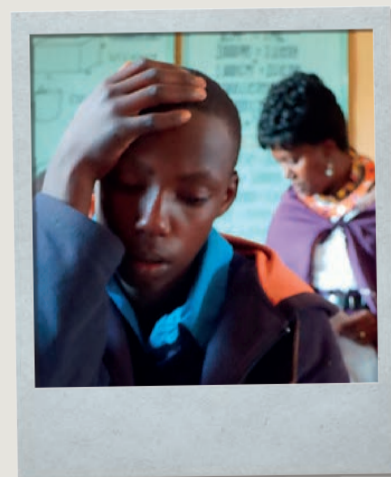
Tak. Wróciłam na krótko do rodzinnego domu po śmierci pastora, który mnie przysparzył. Ojciec wtedy był już bardzo chory. Udało nam się jednak porozmawiać i wybaczyć sobie nawzajem. Niedługo potem umarł, a głową rodziny został mój starszy brat. On też nalegał, żebym wyszła za mąż. Znalazł nawet wybrankę. Znowu musiałam uciekać, a to było tuż przed maturą.

JAK UDAŁO SIĘ PANI W TEJ SYTUACJI OPŁACIĆ NAUKĘ?

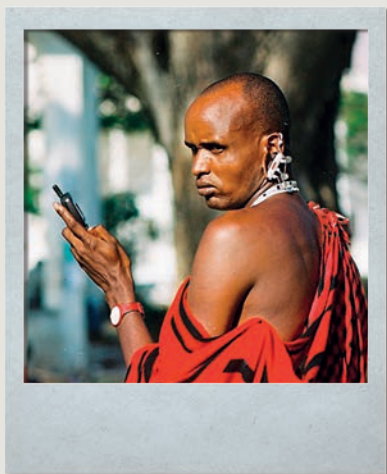
To był cud. Gdy prawie wyrzucono mnie z liceum ze względu na niezapłacone czesne, ktoś – do dzisiaj nie wiem kto – wpłacił na konto szkoły prawie całą zaległą sumę. Resztę, w tajemnicy przed bratem, wpłaciła moja mama. Dyrektor mojego liceum był również bardzo wyrozumiały. Doskonale wiedział, że nie mogę wrócić do domu. Dlatego po maturze dostałam pracę w dziale

Kikuju i Masaje to najliczniej reprezentowane społeczności w Ndeiya i jej okolicach. Podczas gdy Kikuju głównie zajmują się rolnictwem, domena Masajów jest wypas bydła.

Hellen Sikanan, rodowita Masajka, została nauczycielką mimo zdecydowanego sprzeciwu swojej rodziny. W tradycyjnej kulturze Masajów dziewczynki wydawane są za mąż bardzo wcześnie, przez co mają małe szanse na zdobycie wykształcenia.

Coraz więcej przedstawicieli społeczności Masajów odchodzi od dawnych zwyczajów. Dla wielu rodzin edukacja zarówno dziewcząt, jak i chłopców jest jednym z priorytetów.

Wciąż jednak, szczególnie na wsiach, wiele masajskich dziewcząt w wieku szkolnym wydawanych jest za mąż. Od tego momentu prowadzenie gospodarstwa domowego i wypas bydła pochłania cały ich czas.

finansowym szkoły. Niewielkie pieniądze, które wówczas zarabiałam, nie wystarczyły na pokrycie kosztów nauki w kolegium nauczycielskim. Na szczęście otrzymałam pomoc finansową od lokalnego samorządu. Wsparli mnie też nauczyciele pracujący w moim dawnym liceum. Z wielkim trudem udało mi się skończyć studia i zostać nauczycielką.

CZY DZIŚ SYTUACJA MASAJSKICH DZIEWCZYNEK JEST LEPSZA?

Mentalność Masajów się zmienia. Znam dziś wiele rodzin, dla których edukacja dzieci, również dziewczynek, jest priorytetem. Wciąż jednak jest wiele miejsc, takich jak moje rodzinne strony, gdzie dziewczęta nie mają wielkich szans na edukację. W jednej z pierwszych szkół, w której pracowałam, uczyła się taka bardzo bystra dziewczynka. Pewnego dnia przyszła do mnie i powiedziała, że jej ojciec planuje nazajutrz wydać ją za mąż. Kazałam jej po lekcjach przyjść do mnie do domu.

CHCIAŁA JĄ PANI UKRYĆ?

Tak. Przeczuwałam jednak, że mogą wyniknąć z tego poważne problemy. Poprosiłam więc moją koleżankę, również nauczycielkę, żeby u mnie nocowała. Wieczorem ktoś zaczął dobijać się do drzwi. To był ojciec dziewczynki, a wraz z nim niemal cała wieś. Bardzo się bałam, bo mężczyzna groził, że kijem wydtubie mi oczy. Uspokoił się dopiero wtedy, gdy moja koleżanka zaczęła straszyć go interwencją policji. Udało nam się namówić rodzinę dziewczynki, aby ta zamieszkała ze swoją ciotką w Nairobi. Tam ukończyła szkołę podstawową i liceum. Teraz jest na studiach i szczęśliwie wyszła za mąż.

TERAZ MIESZKA PANI W LIMURU. CZY WRACA PANI CZASEM W RODZINNE STRONY?

Moi rodzice nie posłali do szkoły żadnej z moich młodszych sióstr. Dzięki temu, że mam pracę, udało mi wrócić do domu i zapisać dwie z nich do szkoły. Obie zdały już maturę i dzięki Bogu są teraz niezależne.

Hellen Sikinan stara się interweniować w takich przypadkach. Przekonuje rodziców, by pozostawili swoje córki w szkole. Przynajmniej do ukończenia przez nie szkoły podstawowej.